

Konferencija na visokoj razini: „Implementacija Europske konvencije o ljudskim pravima, naša zajednička odgovornost”

Deklaracija iz Bruxellesa

27. ožujka 2015.

Konferencija na visokoj razini održana u Bruxellesu 26. i 27. ožujka 2015. godine na inicijativu belgijskog predsjedništva Odbora ministara Vijeća Europe („Konferencija“):

Ponovno potvrđuje duboku i obvezujuću predanost država stranaka Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) i njihovu snažnu privrženost pravu na podnošenje pojedinačnog zahtjeva Europskom sudu za ljudska prava („Sud”) kao temelju sustava za zaštitu prava i sloboda sadržanih u Konvenciji;

Priznaje izuzetan doprinos konvencijskog sustava zaštiti i promicanju ljudskih prava u Europi od njegove uspostave i ponovno potvrđuje njegovu središnju ulogu u održavanju demokratske stabilnosti diljem Europe;

Podsjeća, u tom pogledu, na međuovisnost Konvencije i drugih aktivnosti Vijeća Europe na području ljudskih prava, vladavine prava i demokracije s ciljem razvoja zajedničkog demokratskog i pravnog prostora utemeljenog na poštivanju ljudskih prava i temeljnih sloboda;

Ponovno potvrđuje načela Deklaracija iz Interlakena, Izmira i Brightona te pozdravlja vrlo ohrabrujuće rezultate koje je Vijeće Europe do sada postiglo u okviru reforme konvencijskog sustava kroz provedbu tih deklaracija;

Posebno pozdravlja napore Suda u svezi brze provedbe Protokola br. 14. uz Konvenciju, koji je stupio na snagu 1. lipnja 2010. godine, te činjenicu da se rješavanje svih zaostalih očigledno nedopuštenih predmeta očekuje tijekom 2015. godine;

Pozdravlja, u kontekstu ostvarenih pozitivnih rezultata, nove radne metode Odbora ministara za nadzor nad izvršenjem presuda Suda, koje su stupile na snagu 1. siječnja 2011. godine i koje, između ostalog, jačaju načelo supsidijarnosti;

Naglašava supsidijarnu prirodu nadzornog mehanizma uspostavljenog Konvencijom te posebno primarnu ulogu koju imaju nacionalna tijela, točnije

vlade, sudovi i parlamenti, te njihovu slobodu procjene u osiguranju i zaštiti ljudskih prava na nacionalnoj razini, uz uključivanje nacionalnih institucija iz područja ljudskih prava kao i civilnog društva kada je to prikladno;

Ističe obvezu država stranaka na temelju članka 34. Konvencije da ne sprječavaju ostvarivanje prava na podnošenje pojedinačnih zahtjeva, uključujući i poštivanje pravila 39. Poslovnika Suda o privremenim mjerama, te članka 38. Konvencije, u osiguranju svih potrebnih sredstava Sudu tijekom razmatranja predmeta;

Ističe važnost članka 46. Konvencije o obvezujućoj snazi presuda Suda kojim je propisano da se države stranke obvezuju podvrgnuti konačnoj presudi Suda u svakom sporu u kojem su stranke;

Naglašava važnost daljnjeg promicanja znanja o Konvenciji i poštivanja Konvencije unutar svih institucija država stranaka, uključujući sudove i parlamente, sukladno načelu supsidijarnosti; te u tom smislu podsjeća da izvršenje presuda Suda može zahtijevati sudjelovanje pravosuđa i parlamenata;

Primjećujući napredak koji su postigle države stranke u vezi s izvršenjem presuda, naglašava važnost potpunog, učinkovitog i brzog izvršenja presuda i snažne političke predanosti država stranaka u tom pogledu, čime se jača vjerodostojnost Suda i konvencijskog sustava u cjelini;

Izražava uvjerenje da se uz napredak, koji je već postignut, naglasak sada mora staviti na aktualne izazove, posebice na ponavljajuće zahtjeve koji proizlaze iz neizvršenja presuda Suda; vrijeme potrebno Sudu da razmotri i odluči o potencijalno osnovanim predmetima; rastući broj presuda pod nadzorom Odbora ministara i teškoće država stranaka u izvršenju određenih presuda zbog razmjera, prirode ili skupoće problema na koje je ukazano. U tu svrhu potrebne su dodatne mjere kako bi se:

- i. Sudu i dalje omogućilo da smanjuje broj neriješenih osnovanih i ponavljajućih predmeta te da odlučuje o potencijalno osnovanim novim predmetima, posebice onima koji se tiču ozbiljnih kršenja ljudskih prava, u razumnom roku;
- ii. osiguralo potpuno, učinkovito i brzo izvršenje presuda Suda;
- iii. jamčio potpun i učinkovit nadzor Odbora ministara nad izvršenjem svih presuda, te u suradnji s državama strankama razvio bilateralni dijalog i pružanje pomoći od strane Vijeća Europe u postupku izvršenja.

Konferencija stoga:

(1) Ponovno potvrđuje snažnu privrženost država stranaka Konvencije pravu na podnošenje pojedinačnog zahtjeva;

(2) Naglašava snažnu odlučnost država stranaka u ispunjavanju svoje osnovne obveze da osiguraju da su prava i slobode utvrđene Konvencijom i njezinim Protokolima u potpunosti zajamčeni na nacionalnoj razini u skladu s načelom supsidijarnosti;

(3) Poziva sve dionike da osiguraju potrebna sredstva za ispunjenje njihove uloge u provedbi Konvencije, u skladu s Konvencijom koja predviđa zajedničku odgovornost država stranaka, Suda i Odbora ministara;

(4) Pozdravlja rad Suda, posebice u vezi sa diseminacijom presuda i odluka putem informativnih bilješki, praktičnog vodiča o dopuštenosti, kao i vodiča o sudskoj praksi i tematskih informativnih biltena;

(5) Ponovno potvrđuje potrebu zadržavanja neovisnosti sudaca i očuvanja nepristranosti, kvalitete i autoriteta Suda;

(6) Potvrđuje ulogu Tajništva Suda u održavanju najviše razine učinkovitosti u upravljanju zahtjevima i provedbi postupka reforme;

(7) Poziva Sud da ostane pažljiv u poštivanju slobode procjene država stranaka;

(8) Naglašava potrebu pronalaska učinkovitih rješenja za postupanje s ponavljajućim predmetima kako na razini Suda, tako i u okviru izvršenja presuda;

(9) U tom pogledu potiče države stranke da daju prednost alternativnim načinima rješavanja sporova, kao što su prijateljska rješenja i unilateralne deklaracije;

(10) Pozivajući se na članak 46. Konvencije, naglašava neophodnim da države stranke potpuno, učinkovito i brzo izvršavaju konačne presude Suda;

(11) Ponavlja važnost toga da Odbor ministara poštuje slobodu država stranaka da same izaberu sredstva za potpuno i učinkovito izvršenje presuda Suda;

(12) Poziva na povećanje učinkovitosti sustava nadzora nad izvršenjem presuda Suda, kako na razini Odbora ministara, tako i na razini država stranaka, u skladu s načelom supsidijarnosti;

(13) Potiče tijela Vijeća Europe da pojačaju i poboljšaju svoje aktivnosti suradnje i bilateralnog dijaloga s državama strankama u vezi s primjenom Konvencije, između ostalog i olakšavanjem pristupa informacijama o dobrim praksama, te poziva države stranke da potpuno iskoriste navedene aktivnosti;

(14) Poziva države stranke da potpišu i ratificiraju Protokol br. 15. kojim se izmjenjuje i dopunjuje Konvencija što je prije moguće te da razmotre potpisivanje i ratificiranje Protokola br. 16.;

(15) Ponovno potvrđuje važnost pristupanja Europske Unije Konvenciji i potiče završavanje tog postupka što je prije moguće;

(16) Prima na znanje aktivnosti koje trenutno provodi Upravni odbor za ljudska prava (CDDH), nastavno na Deklaraciju iz Brightona, u svezi s reformom konvencijskog sustava i njegove dugoročne budućnosti, čiji se rezultati očekuju u prosincu 2015. godine;

(17) Prihvaća ovu Deklaraciju kako bi dala politički poticaj postupku reforme koji je u tijeku radi osiguranja dugoročne učinkovitosti konvencijskog sustava.

Akcijski plan:

A. Tumačenje i primjena Konvencije od strane Suda

1. Imajući na umu nadležnost Suda u tumačenju i primjeni Konvencije, Konferencija ističe važnost jasne i dosljedne sudske prakse, kao i interakcije Suda s nacionalnim tijelima i Odborom ministara te u tom pogledu:

- a) potiče Sud da i dalje razvija suradnju i redovitu razmjenu informacija sa državama strankama i Odborom ministara, posebice u vezi s ponavljajućim i tekućim zahtjevima;
- b) pozdravlja dijalog Suda s najvišim nacionalnim sudovima i uspostavu mreže koja bi olakšavala razmjenu informacija o presudama i odlukama Suda s nacionalnim sudovima te poziva Sud da dodatno produbi ovaj dijalog;
- c) pozdravlja namjeru Suda da kratko obrazloži odluke o nedopuštenosti koje donose suci pojedinci, te poziva Sud da tako postupa počevši od siječnja 2016. godine;
- d) poziva Sud da razmotri davanje kratkih obrazloženja za svoje odluke o izdavanju privremenih mjera, te za odluke peteročlanog sudskog vijeća o odbijanju zahtjeva za upućivanje predmeta Velikom vijeću.

2. Podsjećajući na preostale izazove, uključujući ponavljajuće predmete, Konferencija ističe važnost učinkovite kontrole poštivanja obveza koje su države stranke preuzele na temelju Konvencije i u tom pogledu podržava:

-
- a) daljnja istraživanja i uporabu učinkovite prakse Suda u upravljanju predmetima, posebice primjenu kategorija za utvrđivanje prioriteta u razmatranju predmeta prema, među ostalim, njihovoj važnosti i hitnosti, te postupka koji Sud primjenjuje u slučaju pilot - presuda;
 - b) nastavak razmatranja od strane Suda, u suradnji s Odborom ministara i s državama strankama, posebice putem njihovih zastupnika i pravnih stručnjaka, mogućeg poboljšanja njegovog funkcioniranja uključujući i odgovarajuće postupanje s ponavljajućim predmetima, uz istovremeno osiguranje pravodobnog razmatranja osnovanih neponavljajućih predmeta;
 - c) veću transparentnost informacija o stanju postupka pred Sudom kako bi stranke bile bolje upoznate s njegovim tijekom.

B. Provedba Konvencije na nacionalnoj razini

Konferencija podsjeća na osnovnu odgovornost država stranaka da osiguraju primjenu i učinkovitu implementaciju Konvencije i, s tim u svezi, ponovno potvrđuje da su nacionalna tijela, posebno sudovi, prvi čuvari ljudskih prava koji osiguravaju, sukladno sudskoj praksi Suda, potpunu, učinkovitu i izravnu primjenu Konvencije u svojim nacionalnim pravnim sustavima, u skladu s načelom supsidijarnosti.

Konferencija poziva države stranke da:

1. Prije i neovisno o obradi predmeta od strane Suda:
 - a) osiguraju da potencijalni podnositelji zahtjeva imaju pristup informacijama o Konvenciji i Sudu, posebno o području primjene i ograničenjima zaštite koju pruža Konvencija, nadležnosti Suda i uvjetima dopuštenosti;
 - b) povećaju napore na nacionalnoj razini kako bi se podigla osviještenost parlamentarnih zastupnika i poboljšala obuka sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika i državnih službenika o Konvenciji i njezinoj primjeni, kao i o izvršenju presuda, osiguravajući da ona čini sastavni dio njihovog stručnog i profesionalnog usavršavanja kada je to prikladno, uključujući i korištenje programa Vijeća Europe za obrazovanje o ljudskim pravima za pravne stručnjake (HELP), kao i programa obuke Suda i njegovih publikacija;
 - c) potiču u tom pogledu studijske posjete i praktičnu izobrazbu na Sudu za suce, odvjetnike i državne službenike kako bi se proširilo njihovo znanje o konvencijskom sustavu;

-
- d) poduzmu prikladne radnje za poboljšanje provjere sukladnosti nacрта zakona, postojećih zakona i domaće upravne prakse s Konvencijom, sukladno sudskoj praksi Suda;
 - e) osiguraju učinkovitu implementaciju Konvencije na nacionalnoj razini, poduzmu učinkovite mjere za sprječavanje povreda iste, te osiguraju učinkovita domaća pravna sredstva za rješavanje navodnih povreda Konvencije;
 - f) razmotre davanje dobrovoljnih priloga Zakladi za ljudska prava (Human Rights Trust Fund) i uplate na poseban račun Suda ustanovljen za omogućavanje rješavanja zaostalih osnovanih predmete, kao i da nastave promicati privremeno sekundiranje u Tajništvo Suda;
 - g) razmotre osnivanje neovisne nacionalne institucije za ljudska prava.

2. Nakon presuda Suda:

- a) nastave povećavati napore kako bi unutar propisanih rokova podnijele sveobuhvatne akcijske planove i izvješća koji su najvažnije sredstvo dijaloga između Odbora ministara i država stranaka, što može doprinijeti i poboljšanju dijaloga s drugim zainteresiranim stranama kao što su Sud, parlamenti država ili nacionalne institucije za ljudska prava;
- b) u skladu s domaćim pravnim poretom pravodobno uspostave učinkovita pravna sredstva na domaćoj razini za rješavanje povreda Konvencije koje utvrdi Sud;
- c) razviju i rasporede dostatne resurse na nacionalnoj razini s ciljem potpunog i učinkovitog izvršenja svih presuda, te da osiguraju odgovarajuća sredstva i daju odgovarajuće ovlasti zastupnicima država pred Sudom ili drugim dužnosnicima odgovornim za koordinaciju izvršenja presuda;
- d) pridaju osobitu važnost tome da osiguraju potpuno, učinkovito i brzo praćenje onih presuda koje otkrivaju strukturne probleme, a što može također biti bitno za druge države stranke;
- e) potiču razmjenu informacija i najboljih praksi s drugim državama strankama, posebice u pogledu provedbe općih mjera;
- f) promiču dostupnost presuda Suda, akcijskih planova i izvješća, kao i odluka i rezolucija Odbora ministara time što će:

–razvijati njihovo objavljivanje i distribuciju zainteresiranim dionicima (posebice izvršnoj vlasti, parlamentima i sudovima te također, kada je to prikladno, nacionalnim institucijama za ljudska prava i predstavnicima civilnog društva) kako bi ih se dodatno uključilo u proces izvršenja presuda;

- po potrebi prevoditi ili izrađivati sažetke relevantnih dokumenata, uključujući i važne presude Suda;

- g) unutar tog okvira održe i razviju financijske resurse kojima je Vijeću Europe omogućeno da od 2010. godine prevede velik broj presuda na nacionalne jezike;
- h) posebno potiču sudjelovanje nacionalnih parlamenata u procesu izvršenja presuda, kada je to prikladno, primjerice slanjem godišnjih ili tematskih izvješća ili održavanjem rasprava s izvršnim vlastima o izvršenju određenih presuda;
- i) gdje god je to prikladno uspostave tzv. kontaktne točke za pitanja ljudskih prava u mjerodavnim izvršnim, sudbenim i zakonodavnim tijelima te stvore mrežu među njima putem sastanaka, razmjene informacija, rasprava ili slanja godišnjih ili tematskih izvješća ili biltena;
- j) sukladno načelu supsidijarnosti, razmotre održavanje redovitih rasprava o izvršenju presuda na nacionalnoj razini koje bi uključivale izvršnu i sudbenu vlast, te članove parlamenta, a kada je to prikladno da im se pridruže i predstavnici nacionalnih institucija za ljudska prava i civilnog društva.

C. Nadzor nad izvršenjem presuda

Konferencija ističe važnost učinkovitog nadzora nad izvršenjem presuda kako bi se osigurala dugoročna održivost i vjerodostojnost konvencijskog sustava, te u tu svrhu:

- 1. potiče Odbor ministara da:
 - a) nastavi postupno koristiti sva sredstva koja su mu na raspolaganju, uključujući privremene rezolucije, te, kada je to potrebno, razmotri uporabu postupaka predviđenih člankom 46. Konvencije kada su za to ispunjeni uvjeti;
 - b) razvije u tom kontekstu dostupne resurse i alate, također dodajući prikladni politički utjecaj svojoj tehničkoj podršci, u svrhu bavljenja

predmetima neizvršenja;

- c) potiče razvoj poboljšanih sinergija s drugim zainteresiranim tijelima Vijeća Europe unutar njihovih nadležnosti, prvenstveno sa Sudom, Parlamentarnom skupštinom i Povjerenikom za ljudska prava;
- d) istraži mogućnosti daljnjeg poboljšanja učinkovitosti svojih sastanaka o ljudskim pravima, uključujući, ali ne ograničavajući se na, predsjedanje, te trajanje i učestalost sastanaka, uz istovremeno potvrđivanje međuvladine prirode tog procesa;
- e) razmotri proširenje „Pravila 9.” svojih Pravila za nadzor nad izvršenjem presuda i uvjeta prijateljskih rješenja radi uključivanja pisanih komunikacija međunarodnih organizacija ili tijela koje Odbor ministara identificira za tu svrhu, uz istovremeno osiguranje prava vladama država stranaka na odgovor;
- f) potiče na svojim sastancima o ljudskim pravima nazočnost predstavnika nacionalnih tijela koji imaju nadležnost, ovlasti i stručnost u predmetima o kojima se raspravlja, kada je to potrebno;
- g) razmotri mogućnost tematskih rasprava o glavnim pitanjima u vezi s izvršenjem određenih presuda, radi poticanja razmjene dobrih praksi među državama strankama koje se suočavaju sa sličnim poteškoćama;
- h) uzme više u obzir rad drugih nadzornih i savjetodavnih tijela, kada je to prikladno;
- i) nastavi povećavati transparentnost postupka izvršenja presuda kako bi se promicala daljnja razmjena stavova sa svim uključenim stranama;
- j) podrži povećanje resursa Odjela za izvršenje presuda kako bi on mogao ostvariti svoju osnovnu ulogu, kao i svoje savjetodavne funkcije, te kako bi se osigurala suradnja i bilateralni dijalog s državama strankama, osiguravanjem većeg broja trajnijeg osoblja čija bi stručnost obuhvaćala nacionalne pravne poretke, kao i poticanjem država stranaka da razmotre sekundiranje domaćih sudaca ili službenika u Odjel.

2. potiče Glavnog tajnika, te putem njega, Odjel za izvršenje presuda da:

- a) olakšaju dostupnost redovito ažuriranih informacija o stanju

izvršenja presuda poboljšavanjem njihovih IT alata, uključujući baze podataka, i da, kao što je učinio i Sud, izradom informativnih biltena po temama i državama;

- b) distribuiraju priručnik koji bi pomogao državama strankama u pripremi akcijskih planova i izvješća;
- c) nastave postupak promišljanja o preporukama vanjske revizije;
- d) prema potrebi pojačaju bilateralni dijalog s državama strankama, posebice putem rane procjene akcijskih planova ili akcijskih izvješća te putem radnih sastanaka koji uključuju sve mjerodavne nacionalne dionike kako bi se uz potpuno poštivanje načela supsidijarnosti promicao jedinstven pristup presudama u pogledu mjera potrebnih da se osigura poštivanje istih.

3. Također potiče:

- a) sva relevantna tijela Vijeća Europe da u svojim programima i aktivnostima suradnje u većoj mjeri uzmu u obzir pitanja povezana s izvršenjem presuda te da u tu svrhu razviju prikladne veze s Odjelom za izvršenje presuda;
- b) sve međuvladine odbore Vijeća Europe da uzmu u obzir važne aspekte Konvencije u svojem tematskom radu;
- c) Glavnog tajnika da ocijeni aktivnosti Vijeća Europe vezane za suradnju i pomoć u primjeni Konvencije, kako bi se krenulo u smjeru ciljane i institucionalizirane suradnje;
- d) Glavnog tajnika da nastavi koristiti svoje ovlasti u pojedinačnim predmetima kako bi se olakšalo izvršenje presuda koje postavljaju složena i/ili osjetljiva pitanja na nacionalnoj razini, uključujući i korištenje ovlasti koje su mu povjerene na temelju članka 52. Konvencije;
- e) Povjerenika za ljudska prava da se, u izvršenju svojih funkcija, a posebice u svojim posjetima državama, nastavi baviti pitanjima povezanim s izvršenjem presuda u pojedinačnim predmetima s državama strankama;
- f) Parlamentarnu skupštinu Vijeća Europe da nastavi izrađivati izvješća o izvršenju presuda, organizirati aktivnosti za podizanje svijesti članova nacionalnih parlamenata o primjeni Konvencije te da potiče nacionalne parlamente da redovito i učinkovito prate izvršenje presuda.

Provedba Akcijskog plana:

Kako bi se proveo ovaj Akcijski plan, Konferencija:

- (1) prije svega poziva države stranke, Odbor ministara, Glavnog tajnika i Sud da osiguraju punu provedbu ovog plana;
- (2) poziva Odbor ministara da na sjednici ministara 19. svibnja 2015. godine razmotri provedbu Preporuke CM/Rec(2008)2 o učinkovitoj domaćoj sposobnosti za brzo izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava i napravi pregled dobrih praksi u vezi s istom te, po potrebi, omogući dopunu Preporuke u svjetlu praksi koje su razvile države stranke;
- (3) poziva države stranke da u kontekstu ovog Akcijskog plana, usvoje moguće nove mjere za poboljšanje njihovih procesa izvršenja presuda te da Odboru ministara dostave obavijesti o tome do kraja lipnja 2016. godine;
- (4) potiče sve države stranke da zajedno s Odjelom za izvršenje presuda pregledaju sve predmete u tijeku, identificiraju predmete koji se mogu zatvoriti i preostale glavne probleme te da na temelju te analize rade na postupnom rješavanju nakupljenih neriješenih predmeta;
- (5) posebno poziva Odbor ministara i države stranke da, kada je to prikladno, uključe civilno društvo i nacionalne institucije za ljudska prava u provedbu ovog Akcijskog plana;
- (6) poziva Odbor ministara da, poštujući rokove utvrđene u Deklaraciji iz Interlakena, procijeni u kojoj mjeri je provedba ovog Akcijskog plana poboljšala učinkovitost konvencijskog sustava. Na temelju te procjene Odbor ministara treba do kraja 2019. godine odlučiti jesu li potrebne dalekosežnije promjene;
- (7) poziva belgijsko predsjedništvo da Odboru ministara dostavi ovu Deklaraciju i zapisnik sa Konferencije u Bruxellesu;
- (8) poziva buduća predsjedništva Odbora ministara da prate provedbu ovog Akcijskog plana.

© 2015 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda ovog dokumenta, te proveo lekturu i pravnu redakturu istoga.